ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ БИЧИГ

ISBN 978-9919-506-14-8

ᠡᠷᠳᠡᠮ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠭᠡᠨ ᠦ ᠪᠢᠴᠢᠭ

ХАВСАРГА
ХЭЛ ШИНЖЛЭЛ

2021 № 17

МОНГОЛ УЛСЫН ШИНЖЛЭХ УХААН,
ТЕХНОЛОГИЙН ИХ СУРГУУЛЬ
ГАДААД ХЭЛНИЙ СУРГУУЛЬ

ХАВСАРГА ХЭЛ ШИНЖЛЭЛ

Улаанбаатар хот
2021

ННА - 81
ДДА - 410
Х - 114

Дугаарыг эрхлэн гаргасан: Н.Мэнд доктор (Ph.D) ГХС-ийн ЭНБД
Хэвлэлтэд бэлдсэн: Бат.Туяа магистр (МА) АСТ-ийн ахлах багш

Үсгийн гарнитур: Mogul Centurion
Цаасны хэмжээ: B5 (176мм*250мм)
Хэвлэлийн хуудас: 14 х.х
Цаасны жин 70г/м^2

ШУТИС-ийн Хэвлэлийн газар хэвлэв.
Улаанбаатар хот 2021 он

ISBN 978-9919-506-14-8

ШУТИС-ийн ГХС-ийн "Хавсарга хэл шинжлэл" эрдэм шинжилгээний бичгийн редакцийн зөвлөл /2019-2021/

Зөвлөлийн дарга: Н.Мэнд доктор (Ph.D) ГХС-ийн ЭНБД

Зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга: А.Мөнгөнчимэг доктор (Ph.D) АХТ-ийн ахлах багш

Комиссын гишүүд:

Ц.Цэцэгмаа доктор (Ph.D) ХХШС-ын эрхлэгч, дэд проф.

Ц.Мөнхдэлгэр доктор (Ph.D) ХХШС-ын ахлах багш

Б.Арваазана доктор (Ph.D) АХТ-ийн ахлах багш

Т.Мөнхжаргал доктор (Ph.D) АСТ-ийн ахлах багш

С.Баасанжаргал магистр (МА) АСТ-ийн багш

Хяналтын зөвлөлийн гишүүд:

Л.Болд Академич, ШУ-ны доктор (Sc.D) ГХС-ийн зөвлөх профессор

Г.Томтогтох доктор (Ph.D), профессор ГХС-ийн зөвлөх профессор

Г.Туяа доктор (Ph.D), дэд профессор "Русский центр"-ийн арга зүйч

ӨМНӨХ ҮГ

ШУТИС-ийн Гадаад хэлний сургууль нь сургалтын байгууллагаас сургалт-судалгааны байгууллага болох зорилт тавин "ГХС-ийн судалгаа, шинжилгээний ажлыг хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө 2008-2015", "ШУТИС-2030 стратеги төлөвлөгөө" боловсруулж, сургуулийн профессор багш, магистрант, докторант оюутнуудын эрдэм шинжилгээний ажлыг хэл шинжлэлийн орчин үеийн чиг хандлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх зорилго тавин ажилласаар ирлээ. Бид судлаач, багш нарынхаа судалгааны ажлыг хэрэглээний буюу хавсарга хэл шинжлэлийн хүрээнд "Техник, технологийн нэр томьёо судлал"-д тусгайлан чиглүүлж, нэр томьёоны болон эх хэлний үгийн сангийн өгөгдлийн электрон сан бүрдүүлэхэд голлон анхаарч байна. 2008 оноос профессор багш нарын эрдэм шинжилгээний бүтээлийг олны хүртээл болгох, судалгааны тэргүүлэх чиглэлээ сурталчлах зорилгоор "Хавсарга хэл шинжлэл" сэтгүүлийг эрхлэн гаргаж эхэлсэн ба одоогоор уг сэтгүүлийн нийт 16 дугаар, 2 тусгай дугаар хэвлэгдэн гараад байна. Энэ удаад хэлний хэрэглээ, нэр томьёо судлал, тусгай зориулалтын (specific/special purposes) гадаад хэл заах арга зүй чиглэлээр судалгаа хийж буй судлаач, багш, эрдэмтдийн хамтын ажиллагааг дэмжих, харилцан туршлага судлах, хичээлийн үр өгөөжийг сайжруулах боломжийг эрэлхийлэх, хэлэлцүүлж буй салбар тус бүрийн судалгааны ажлын явц, цаашдын чиг хандлагыг сурталчлан таниулах зорилго бүхий "Хэлний хэрэглээний асуудал-2021" сэдэвт Эрдэм шинжилгээний хуралд хэлэлцүүлэгдсэн илтгэлийн эрдэм шинжилгээний сэтгүүлийн шаардлагад нийцүүлсэн хувилбар болон "Хавсарга хэл шинжлэл" сэтгүүлд тусгайлан ирүүлсэн эрдэм шинжилгээний өгүүллүүдийг нэгтгэн 29 өгүүлэл хэвлүүлж байна.

Бидэнтэй хамтран ажиллаж, судалгааны ажлын үр дүнгээ хуваалцаж буй эрдэмтэн судлаачид та бүхэндээ цаашдын судалгаа, шинжилгээний ажил, шинийг бүтээх их үйлсэд тань өндөр амжилт хүсье.

"Хавсарга хэл шинжлэл" сэтгүүлийн редакцийн
зөвлөлийн дарга доктор Н.Мэнд

АГУУЛГА

I. ХЭЛНИЙ ХЭРЭГЛЭЭ

1. ТӨРИЙН ХЭЛНИЙ БОДЛОГО БА МОНГОЛ БИЧИГ 7
Н.Мөнхжаргал магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АСТ/

2.МОНГОЛ БИЧГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ОРЧИНГ БИЙ БОЛГОХ НЬ СУРАЛЦАГЧ БИЧИГ ҮСЭГТЭЭ ИДЭВХИЙЛЭН СУРАЛЦАХАД НӨЛӨӨЛӨХ НЬ 24
Б.Сонинцэцэг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АСТ/

3. ҮНДЭСНИЙ БИЧГИЙН ХЭРЭГЛЭЭГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ ТУХАЙ АСУУДАЛД 40
Г.Даваажав доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АСТ/

4. ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЗАРИМ САЛБАРЫН ДИСКУРС ДЭХ МЕТАФОРЫН СУДАЛГАА 58
Б.Энхзул магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/
Ч.Золзаяа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АХТ/

5 УТГА ИЛЭРХИЙЛЭХ ХЭЛБЭРҮҮДИЙН НЭГДЭЛ: ДИСКУРС БА ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ 75
Д.Одончимэг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/

6. СЭТГЭЛГЭЭ-ЗАН ТӨЛӨВИЙН ХЭВШИЛ ХЭЛЭНД ИЛРЭХ НЬ 81
Н.Оюунцэцэг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/

7. МОНГОЛ, СОЛОНГОС ХЭЛНИЙ ҮГ ДУНДЫН НИЙЛМЭЛ ГИЙГҮҮЛЭГЧИЙН АВИАНЫ ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛ 92
Андрей Шимунек доктор (Sc.D)дэд проф./БНСУ, Үсун Их Сургуулийн ОУС/

8. ЯПОН ХЭЛНИЙ СОНИН НИЙТЛЭЛИЙН ХЭЛ НАЙРУУЛГА, МОНГОЛ ДАХЬ ЦАХИМ НИЙТЛЭЛД ХЭРХЭН ТУСГАГДСАН ТУХАЙ АЖИГЛАЛТ 101
/МОНЦАМЭ-ийн япон хэл дээрх цахим нийтлэлийн жишээн дээр /
Б.Ундармаа магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АСТ/

9. Б.ЯВУУХУЛАНГИЙН "АЛАГ ДЭЛХИЙД ТӨРСӨН МИНЬ УЧИРТАЙ" ЗОХИОЛ ДАХЬ ТЭМДЭГ НЭРЭНД ХИЙСЭН АЖИГЛАЛТ 117
/монгол, япон хэлний харьцуулсан жишээгээр/
С.Оюундэлгэр магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АСТ/

10. "БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛ" СУРАХ БИЧИГ ДЭХ ГАДААД ҮГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНД ХИЙСЭН АЖИГЛАЛТ 126
Н.Золжаргал бакалавар /ШУТИС БАС/
П.Бямбажав доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АХТ/

11. МОНГОЛ, ХЯТАД ХЭЛНИЙ ӨНГӨ ОРСОН ХЭЛЦ ҮГИЙН ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА 136
Б.Мишээл магистр (MA)/ШУТИС, ГХС докторант/
Ц.Эрдэнэзаяа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АСТ/

12. ХҮНИЙ БИЕИЙН "ЗОВХИ" ЭРХТНИЙГ НЭРЛЭСЭН ӨВӨРМӨЦ ХЭЛЦИЙГ СУДЛАХ НЬ 145
Д.Энхчимэг магистр (MA)//ШУТИС, ГХС-ийн АСТ-ийн ахлах багш/

13. СОЛОНГОС ХЭЛНИЙ ТҮВШИН ТОГТООХ ШАЛГАЛТЫН СОНСОХ ҮР ЧАДВАРЫН СОРИЛД ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭ, ХЭТИЙН ТӨЛӨВ 151
/Солонгос хэл судалж буй монгол суралцагчдын жишээгээр/
Б.Номиндалай магистр (MA)/ /ШУТИС, ГХС-ийн АСТ-ийн багш/

II. НЭР ТОМЬЁО СУДЛАЛ

1. НИЙЛМЭЛ НЭР ТОМЬЁОГ УТГА, БҮТЦИЙН ТАЛААС СУДЛАХ НЬ 161
(Эрчим хүчний нэр томьёоны жишээн дээр)
Б.Дэлгэрмаа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АСТ/

2. ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ АЖИЛЛАГААН ДАХЬ ХУУЛИЙН НЭР ТОМЬЁОГ ТАЙЛБАРЛАХ НЬ 170
Т.Мөнхбадрах магистр (MA)/Орхон их сургууль/

3. МОНГОЛ ЗОХИОЛЫН НЭРИЙН ХЯТАД ОРЧУУЛГАД ХИЙСЭН СУДАЛГАА 179
Л.Чойжилмаа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АСТ/

4. НЭР ТОМЬЁОНЫ ТОГТОЛЦООН ДАХЬ ОРЛОХ НЭРИЙН ҮЗЭГДЭЛ 191
П.Бямбажав доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АХТ/

5. НЭР ТОМЬЁОНЫ ОНООЛТ, ОРЧУУЛГЫН ТУХАЙД 200
Т.Уранжаргал доктор (Ph.D)/ДХИС/

6. УСНЫ БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН НЭР ТОМЬЁОН ДАХЬ ХАРЬ ҮГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ АСУУДАЛД 205
Ц.Одончимэг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС докторант/

7. МЭРГЭЖЛИЙН ҮГ ХЭЛЛЭГИЙН СУДАЛГААНЫ ОРШИЛД 214
Ц.Оюунтунгалаг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/

8. ХЭЭ, УГАЛЗ ХЭМЭЭХ НЭРШЛИЙН ТУХАЙД 222
Цэ Ган Га /ШУТИС, ГХС магистрант/
Н.Мэнд доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС/

III. ТУСГАЙ ЗОРИУЛАЛТЫН ГАДААД ХЭЛ ЗААХ АРГА ЗҮЙ

1. ТУСГАЙ ЗОРИУЛАЛТЫН АНГЛИ ХЭЛ ХИЧЭЭЛД ТОНГОРУУ АРГЫГ ХЭРЭГЛЭХ НЬ 230
Д.Баярмаа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АХТ/

2. АНГЛИ ХЭЛНИЙ НИЙЛМЭЛ ҮЙЛ ҮГИЙН ХЭРЭГЛЭЭ, ЗААХ АРГЫН АСУУДАЛД 236
О.Батхуяг магистр (MA)/МУИС, ШУС ХУС ГХТ/
Е.Бямбасүрэн магистр (MA)/МУИС, ШУС ХУС ГХТ/

3. АНГЛИ ХЭЛНИЙ ӨӨР ӨӨР ТҮВШНИЙ ОЮУТНУУДЫН СОНСОХ, ЯРИХ ЧАДВАРЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ НЬ ("Communicate 2" сурах бичигт суурилсан судалгаа) 242
Я.Оюунцэцэг магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/
О.Золзаяа магистр(MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/

4. USING YOU TUBE AS A SUPPLEMENTARY MATERIAL IN THE ESP CLASSROOM . 254
Д.Нарантуяа магистр (MA)/СЭЗИС/

5. МОНГОЛ ХЭЛ СУРЧ БУЙ ГАДААД ОЮУТНУУДЫН ҮГИЙН БАЯЛГИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ НЬ 259
З.Агиймаа магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АСТ/

6. АНГЛИ ХЭЛНИЙ СУРГАЛТАД ЭХ ХЭЛНИЙ ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ НЬ 266
Б.Бурмаа магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/
А.Дуламсүрэн магистр (MA)/ШУТИС, ГХС АХТ/

7. ХӨЛ ХОРИОНЫ ҮЕИЙН ЦАХИМ ХЭЛБЭРИЙН СУРГАЛТАД ТУЛГАРЧ БУЙ АСУУДЛУУД /ГХС-ийн оюутнуудын дунд хийсэн судалгаа/ 275
Ш.Оюумаа магистр (MA)/ШУТИС, ГХС ХХШС/

8. ВЭБ СУУРЬТАЙ ЦАХИМ СУРАХ БИЧГИЙГ МОНГОЛ ХЭЛНИЙ СУРГАЛТАД ХЭРЭГЛЭХ АРГА ЗҮЙ (Гадаадад амьдарч буй монгол хүүхдүүдэд зориулсан "Монгол хэл, соёл" цахим сурах бичгийн жишээн дээр) 282
Р.Бигэрмаа доктор (Ph.D)/ШУТИС, ГХС АСТ/